

Ante Smoljan
Ist

IŠĆUNSKE IZREKE I KRATKE HUMORESKE

Äla, möv še mälö, cà grësh ko dônji zàrnovac! – Hajde, hodaj malo brže, ideš kao donji mlinski kamen!

Äla, neka năș je više. – Josip Maračić kad bi vidio da smo mi došli na Ist.

Arcos di mattina, prepara la capotina. – Jutarnja dúga ukazuje da treba odjenuti kaput.

Uälga ti bila intimëla. – Alga ti bila jastučnica (neprimjerena izreka koja srećom već davno nije u upotrebi).

Bako, kako imate krasno more. – **Tämo narancàda.** – Dubrila Smoljan nekom posjetitelju Ista

Bandîra je na pô uăște – Zastava je na pola koplja

Bära, židan – Nekako izlazim na kraj (misli se na primanja)

Barba Marijuâne, òcete li mi ś vapòra kûnu na civeramin punështi dõma. – **Ma sjora Marijèta, cà tuâ vășa kûmà ni mòre hudîti.** – Barba Marijan je krivo shvatio, misleći da se to odnosi na kumu, jer zapravo nije ni znao što je to kuna (kunica – dječji krevet).

Barba Muâte, òcete li nan dâti gajètu za pòjti pu darvâ? – **Öce, višlò mi ni śmîtè šlumîti, ma razbîti ju mòrete.** – Mate Babajko kad je već bio

u godinama. Mislio je: Ako mi slomite veslo, moram ga nabaviti, a ako razbijete gajetu, oslobodili ste me zla.

Barba Šime, pasti ćete s komina. – Velečàšni, vî bite vulîli. – Barba Šime se grijao na kominu (ognjište), a don Toma je došao blagosloviti kuću. Barba Šime je ovako odgovorio misleći da će don Toma dobiti novac za sprovod.

Barba Tòni, vî lipo za ufcàmin. – Vò mi je žuâdnji imbàrak. – Neka žena Tonu Smoljanu pomalo ironično, budući da je cijeli život plovio na brodovima po Jadranu. Odgovor je također bio vezan za brod, odnosno za zadnji ukrcaj.

Bê, kî bi î tôga bubucîca. – Stipe je kroz prozor gledao svadbenu tortu i jadan je mislio da je to kukuruzni kruh.

Bilo bi pràvo da mène dupàde ûn muâli grûšćić, guvòri tuvâriš. – Ûn muâli će unòmu vèlomu nušiti valîžicu na vapòr. – Razgovor gazde i njegova pomoćnika o diobi ulova ribe.

Bilo je ròmu i tòmu – Sve nadugo i naširoko

Bilo je tôga šilêsija Bòzja – Bilo je mnoštvo toga

Bimba viši, bîmba źjuâ, šuâma šèbi trišku duâ – za crkvena zvona

Bîti će pljücanja – Imat ćemo što vidjeti (iron.)

Bîti na kunjü – ostvariti uspjeh

Bîž cà, unà je štròliga! – Bježi, ona je vračara!

Blàgo unòmu ki pàmeti nîma, lîpoga še švîta naužîva! – blago njemu (ironijski)

Blêj tí, blêj, juâ te švè badûn. – Govori ti što hoćeš, ja ću raditi isto kao i do sada.

Bòg mu duâ švè, šuâmo dîhati ne. – Bog mu dao sve, samo disati ne (nepريمjerena izreka koja se srećom već davno ne spominje).

Bòjše da jù je ùn pituâ. – Čini se da ju je on pitao bi li se udala za njega.

Bòjše je fruatar sílù. – Čini se da je fratar došao u selo.

Bòlje da me kròpiš nog da me pràviš. – Bolje da me poškropiš nego da me odaš.

Bòlje i sùn, nog slàbo kumpanjùn. – Bolje biti i sam nego u lošem društvu.

Bòlji je nuâjgòri mùz nog nuâjbòlji brät. – Tako kaže žena.

Bòže lè, tàta grè, nòši màloj cipelè i konjìca frànka, ki po pòlju tãnca. – Pjesmica za djecu

Bòže (tòbòže) še cìni vèli – izigrava neku veličinu

Bräte, umrìti ću. – **Juâ san tòga liber.** – Kaže brat bratu da će umrijeti, a ovaj odgovara da je on toga oslobođen.

Bravûra je žìviti biž lavûra. – Podvig je živjeti, a ne raditi.

Brutto me la vedo. – Loši su izgledi (misli se na ulov ribe).

Bugaìme – naravno

Bûla bulàca, širova pugàca, kàmo je bûla hòdila, hòdila je pu darvâ, kadè sú tuâ darvâ. Ušicìni na mucìri, kad ćeš pòjti pò njè, sùtra pupòdne. – Pjesmica za djecu

Bûla bulàca širova pugàca, ko še ono bûla, jèdna màla tûja, štàvte ju v uštèrnu neka ju miši ža gužicu putègnu. – Pjesmica za djecu

Bunàca ko ùlje – potpuno mirno more

Bûra še jòpet vuâzgala, a kruž pòdne je bûla slà bèdvati. – Bura se opet zapalila, a oko podne je otišla ručati.

Bužìću, Bužìću, dubrò mi je nuâte i trî duâni uзуâte, ma nî kakò nuâte.

Buzuâ me va ràmenu. – Probada me u ramenu (našim starima to je bila najava lošeg vremena).

Cà blējēs nàvetar! – Što govoriš gluposti!

Ca ćeš da jê. – Zapravo nije loše.

Cà će ti Jērè dàti ?! – misli se na nekog koji inače nema ništa

Cà će ti tuâh vârcina? – **Šlūžiti će.** – Guspudarica kad se spremala u zbjeg El Shatt

Cà cōriš vuâti fōji? – Što se mučiš čitati te novine?

Cà ću šād jādna ucinići? – **Šād ćemo pōjti va crīkvu po ćemo važēti ūn vēli libar i lumbrèlu. Juâ ću nuâjti va libru ca valjuâ ucinići, a ti ćeš daržati lumbrèlu užgor mène.** – Na seoskom zdencu Antona Kosćinjova je zabunom uzela vodu za škropljenje loze iz bačvice Filumena Smoljana i našla se na čudu kako to riješiti, pa se Filumeno malo našalio.

Cà imate za kumpanàdig? – Što imate za drugo jelo?

Cà je mâša, mâša. – Što je previše, previše je.

Cà juâ nīs bi na juârbulu. – Mate Babajko kad su Nijemci bombardirali brod »Maricu«

Cà me brōjiš, kad me nī. – Barba Mate Babajko: Sa mnom ne računajte.

Cà me pāziš? Muâska je kruâljà pāzila, po še nī ufindi. – Što me gledaš? Mačka je kralja gledala, pa se nije uvrijedio.

Cà mi drubcić ud jūnciâ brōjiš za mârš, nêćeš ti kušet ud vidèla. – Barba Mate Babajko, nakon što mu je žena prigovorila zašto se mrsio na Veliki petak.

Cà mu fuâbrika dīmi. – Nećeš ti njegova bogatstva (iron.).

Cà mu òci vīdu, tō mu rūke cīnu. – Kakav je majstor, sve je u stanju napraviti.

Càr ti vārta. – Càr ti ubràž. – ajme meni (obično ih koriste starije žene i premda su bezazlene, prva znači: neka ti pocrne usjevi u vrtu, a druga: neka ti je crn obraz.

Cà se cèli dūn tudè prāžís na sūncu? – Što se cijeli dan izlažeš žarkom suncu?

Cà se šmućuješ?! – Što se uznemiruješ?!

Cà se tudè pardêcis?! – Što se praviš važan?!

Cà sí se dišpiruâ?! – Što očajavaš?!

Cà sí se šmuāmī?! – Što si podjetinjio?!

Cà sí se tudè napijantuâ?! – Što si se tu ukipio?!

Cà sí ti, Filipe, bì na bròdu Vīribuś Unītis? – Da cà šan bì?! Kanonêr matròš! (Filip Kozulić, stariji)

Cà sí tuliko tōga navalizuâ nuâ me?! – Što si me toliko opteretio?!

Ca tibì šmardī, minì vōnja. – Što tebi smrdi, meni miriše. (Fidriego Segarić)

Ca ti je više švōj, više ga se bōj. – Što ti je rodbinski bliži, više ga se čuvaj.

Cà ti se parī, mùku nī pijuâže, a jòš mi je i fūgu duâ. – Što ti se čini, umjesto da mi zahvali, dobio sam ukor.

Cà tudè ćurlikuâš?! – kaže se kad netko nešto čeka bez ikakva razloga

Cà tudè štruliguâš? – Što mudruješ?

Cà ùvik kukuvèžís dōma?! – Stalno si kod kuće.

Cèli živòt me bulī. – Cijeli organizam me boli.

Chi va piano, arriva lontano. – Tko sporo ide, daleko stigne.

Cīnis fintu da ni cūješ. – Pretvaraš se da ne čuješ.

Cùdo je šupêrba. – Jako je ohola

Cùla šan da je Dùmè šlàbo, za umrìti. – **Mô, a isû li jèj ubìli kòkoš?**
– za smrtno bolesnu osobu treba ubiti kokoš

Cû šan da šu naši kûpìli ràdijo, a je li guvòri harvuâški? – nepoznat izvor

Cùti ga jê, a vîti ga nî. – Čujem ga, ali ga ne vidim.

Cûvaj še cúâroga jùga i ôblacne bùre. – Čuvaj se vedra juga i oblačne bure.

Cûvaj še unôga ki ultuârî liže. – Čuvaj se onoga koji liže oltare.

Čija je ono vojska je, vojska je, čija je ono vojska je? – Stjepana bana vojska je, vojska je, Stjepana bana vojska je. – Ovako smo pjevali za vrijeme velikog odmora na školskom trgu. Bili smo svrstani u dva reda okrenuta jedan prema drugome i pjevajući približavali smo se jedni drugima.

Čipuâ me je pu hluādù. – Uhvatio me je nespremnog.

Ćuâro ko štaklò – vedro kao staklo

Dàj dītè mäteri – odnosi se na uspješnost u poslu

Dàj še tàmo, nîman kàmo – naći se u neprikladnoj situaciji

Dàj tî minì cvûnciku, a ne dvajstipêt sòldo (kràjcara) – Neka žena za vrijeme Austro-Ugarske Monarhije htjela je *cvûnciku*, premda je ona vrijedila manje, samo 20 krajcara.

Dàj tùta fòrca! – Punom snagom! (misli se na stroj, obično brodski motor)

Imate li što za prijaviti? – Īman màlo tèle. – Marija Babajko na upit carinika. Zbunjeni carinik upita a gdje je to tele, na što Marija odgovara: Ovdje, u torbi. Tela je grubo debelo platno

Danuâš ćemo pašati fijâško. – Danas ćemo loše proći (misli se na ulov ribe).

Da sí mǎnje ljúto pî, bî bi više puživî. – Ovako je žena naricala za svojim mrtvim mužem, koji je pio kvasinu, jer se vino prodavalo.

Dàti ću dvî rûke pitûre. – Dva puta ću premezati bojom.

Dàti ću mù tǎre. – Čut će me, neće mu biti lako.

Dažjî ko šćipimin. – Otvorilo se nebo od kiše.

Dažjî ko š kablâ. – Nemilice kiši.

Dîca mòja, ràt je vèla nivòlja. – Tako su govorile naše majke.

Dîcu tukuâ uciti ž muâlih nôg. – Djecu treba odgajati dok su još mala.

Dîde, kôga će žvâti Batèlo kad vî umretè? – Tèbe dūšo, guvòri dîd.
– djed Mate i unuk Ivo

Dîde, ôstro je. – Muâli, mûc. – Dîde, ôstro je. – Muâli, mûc. – Dîde, ôstro je. – Muâli, hòd ž dijuâvlun! – Mate Babajko je oštrio sjekiru, a unuk mu Ivo je vrtio brus, pa ga je zaboljela ruka.

Dijàva škîda i žàca! – izreka negodovanja

Dijuâtrun bî, ter bî. – blagi ukor

Dijuâvlun bìli i ũši! – Došao Mario Herman u novim cipelama djevojci. Kako bi joj skrenuo pozornost na svoje nove cipele, malo je njima zalupao o pod, no ni djevojka ni njezina majka nisu to prepoznale. Na koncu je Mario rekao: Odnio vrag i uši!

dîštuârdi (tîštuârdi) ko Rûš – tvrdoglav kao Rus

Dođi u Rijeku i donesi noge. – Mate Levačić je brzoglav s ovakvim tekstom s broda poslao ženi. Poslije je objasnio da se to odnosi na svinjske noge.

Dôsa Alêšijo Mùto ź rìbarškin bròdun va Pùlu i vidi Arênu priž kròva. Pìta ùn na mòti cà je tò. Toni Smoljan mu na mòti guvòri da je upijàvica Arêni punêšla kròv. – Kad su se svi ostali počeli smijati, Muto je shvatio da se Toni šali na njegov račun i strašno se uvrijedio na njega.

Dôsa Cìprè crìkvu na Vèli pètuàk i pìta kadè je vudà. – Na Veliki petak pita gdje je voda.

Dôsa je dòma ź brùmo. – Osoran je došao kući.

Dôsa je ko kùnâ. – Potajice je došao.

Dôsa je nàjke buâda. – Nije ni pozdravio.

Dôsa sí dòma sú tìmin kuluâcimin. – Došao si kući sa zanimljivim novostima.

Dôsa sí mäsüćim rükàmin. – Došao si praznih ruku.

Dôsa sí mi f kùću ko arnaüt. – Došao si mi u kuću kao divljak.

Dôsa ti ùn dòma, po guvòri: Žèno, dàj mi šircić krùha i štrücu šira. – pok. Filomeno

Drùgi na mšu! – Još i to!

Duâla mü je galètu. – Nije prihvatila bračnu ponudu.

Dubrò je, perke je dubrò, ma da je dubrò, dijuâvla je dubrò. – Na upit kako je: dobro je, jer je dobro, ali da je dobro, vraga je dobro.

Dubrò sí tò oficijuâ. – Pojeo si to sa slašću.

Dubrò vàn (tì) dôsa pàrvi dùn gudišća. – Sretna Nova godina.

Du Bužića kràljeviću Mårko, pu Bužiću mla mòja mājko. – misli se na vrijeme

Du Bužića mēd, pu Bužiću lēd. – misli se na vrijeme

Dūme, cà ti še parī, je li bōlje vīdin? – Navodno je Guane stavila naočale na oči pa pitala Dumu što mu se čini, je li bolje vidi.

Fàli mu inà dùga. – Ne krasí ga baš pamet.

Fàta la zê. – Sad je gotovo.

Fèbar te najuâ! – Bezazlena izreka, premda u doslovnom prijevodu zvuči ozbiljno.

»Frànkopane«, pùkla ti prupèla ca sí mène ud Īštà odvèla! – odnosi se na odlazak na služenje vojnog roka

Fuālà Bògu i Bužiću duklè je krùha kašuniću. – U ono doba kruh se držao u drvenu sandučiću.

Funduâ bi cêlo štuânje. – Rastrošio bi cijeli imetak.

Gòra kàrpa ud bŭzê. – Gora zakrpa od rupe (misli se na odjeću).

Gòspe Kandilòra, žimà vùnka fòra, rèka je Bluâz da je luâz, rèka je Švèti Šimè da je jòs žimè.

Grè ko mùha priž gluāvê. – Odnosi se na nekog netko tko se besmisleno vrti.

Grèš ko pŭz pu katràmu. – Hodaš kao puž po katranu.

Grìn ko da šan na marèti. – Hodam kao da sam na valovima (obično nakon preboljene bolesti).

Grìn še pribući, dàj mi unè bragèše ke su na gužici rašpuârane, unè drŭge su na gužici i na kulènimin. – Idem se prebući za odlazak u crkvu, pa mi daj one hlače koje su rasparane na stražnjici, jer one druge su i na stražnjici i na koljenima.

Gùle mu še mìcu. – Rastu mu zazubice.

Gunguràti tamburàti juâ éu tibì kràvicu dàti, pa je vèzi za nužicu pa jèj pŭši va gužicu.

Gurà je navītà. – Nadvili se oblaci nad planinom.

Guvuriti pu vèlu. – Govoriti standardnim jezikom.

Hòd cà, pìpu sí mi napùni! – Odlazi, ideš mi na živce!

Hòd lípo ź dijuávlun! – Idi dovraga! (može biti i bezazleno).

Hòmo dòma, jàbuka pitòma. – često korištena izreka

Hòmo: òćelimò! – Idemo se igrati skrivača!

Hòmo še luvìti! – Idemo se igrati lovice!

Hòte krížu, hòtè! – poziv za ljubljenje raspela na Veliki petak

Hòte ź Bògun i blàgošlovun. – pozdrav na odlasku

Hudìti ud rùkê. – Uspješno obavljati koji posao.

Idemo se kupati, kaže domaći dečko dečku iz Bihaća, a ovaj odgovara: Hoću, da me satire ono veliko drvo! – Dečko iz Bihaća je za čamac mislio da je drvo i da će ga pregaziti.

Íd mi cìni. – Ide mi na živce.

Inà žinà ìma, i sú tìn kìma. – Žena nosi teško breme jer je u drugom stanju.

Inè gàće – nišće gàće, dvòje gàće – kakò-takò gàće, tròje gàće – inè gàće. – Tek kad obučeš troje hlače, nekako ćeš se zimi zaštititi od hladnoće.

Inkrèpito šan. – Jako sam loše.

Ìštulivi trubìlo. – Pravi si glupan.

Ísù li mù (jèj) duâli švêto ùlje? – Je li primio (primila) posljednju pomast?

I tuâ bi bìla lîpa! – I to bi bilo pametno! (iron.)

Jacàli sú še dvuâ! – Nećeš ti hladnoće! (iron.)

Je li cuâ f cimù? – Vrijedi li što?

Je li kî kadè?! – Nećeš ti veličine?!

Je li mù še ubičàla? – Je li mu dala pristanak za udaju?

Jê, lipo šan še pumòga. – 1. Da, bolje se osjećam. 2. Prilično sam za radio.

Je li zîša vapôr na Banuâštra? – Vidi li se putnički brod ispod rta otoka Molata?

Jê, pu dūši. – Tako mi časti.

Jê, švè mǎšu. – Jedva čekaju. (iron.)

Jôh Guâne, kakò ti tuâh muâli ìma vèla uštà?! – A òce li mu jòs rêšti? – razgovor između dvije sestre, Dume i Guane

Jôh je mǎteri i ðici kad utuâc dòma nòsi rîbu na z̀bici. – Teško majci i djeci kad otac kući nosi ribu na gipkoj šibi.

Jôh, nuâc je špuâ! – Ajme meni, što je dočekaol!

Jòs je niki bî muškardîn, ma šu mu krilà pàla. – Šime Babajko kad je onemoćao.

Jòs je paranguālǎ môru. – Još ima nade za uspjeh.

Jòs mǎlo po će ś cigarètun pòjti na ultuâr. – Neka žena za don Petra (bilo joj je neshvatljivo da svećenik puši).

Jòs użgôr! – Pored svega, još i to!

Juâ šan fôra di òbligò. – Oslobođen sam svega.

Juâ šan ranjûn, a vî še ranjîvajte. – Ja sam svoje napravio, a vi kako znate (Cipre Segarić).

Juâ ti dîn! – za čuđenje

Juâ ź Vruāncǎ pu livûntu, òrca, òrca i jêdva Puntāmiku. – Gargo Zapuntela je fantazirao, jer je ovo nemoguće.

Jüca ti ni pàla! – obično su je koristile starije žene za negodovanje

Kad će šrēdâ? – Jele Pociņjova tako pita, jer im toga dana turisti odlaze iz kuće.

Kad je pòp na prēdiki rēka da je Isùs pritvurì vòdu va vīnò, Mihuvì je rēka: Ti švēca, cà tò nì ucini va mujēj uštērni?! – Mihuvi na župnikovoj propovijedi: Zašto to nije napravio u mojoj cisterni?!

Kad nīma cipà, neka nīma ni damžàne. – Tako ti je on rekao: Kad nema čepa, neka nema ni staklenke – i razbije je o zid.

Kad še šmòkva mòvi, ili je vētra, ili će ga bìti. – Kad se o nečemu govori, nešto je od toga vjerojatno istinito.

Kad šmo šēgali mrīže i kad bi dōša križēnac, Žamarīja Kòžulic bi rēka: Na, dōša je Tīto. – asocijacija na zvijezdu

Kad su še kupàli kumpirì, užàli bi rēci da su nuàšli dēšet pòsto. – Mislili su deset puta više u odnosu na posađeno.

Kad su še ljūdi duguvuāràli za pušalizàti pūt ud Mūla du Kuširàce, švì su bìli zuàto šuàmo Šalvēštar ne. Rēka je da će pu šalīžu nōge bìti ùvik mòkre, a vakò še grē ud štinīce du štinīce.

Kad ūndelu duàš vluàšt, zrēšti će mu ròži. – Kad anđelu daš vlast, izrasti će mu rogovì.

Kad vīdin kantūn ud crīkve, vēc mi še spī. – Zamarija Smuljanjov kaže: Kad dođem do Zadruga i vidim ugao crkve, već mi se spava. Inače, stariji ljudi su na koru (povišen dio crkve) uglavnom spavali, jer su zbog radova rano ustajali.

Kadè štànu Pàrvićani, ni mòru Žluàrinjani. – Gdje stanu Prvićani, ne mogu Zlarinjani.

Kakò Bòg žapuvīda. – Kako treba, kako mora biti.

Kakò je šćūkla, mògla bi kòžlicu bušnūti mij ròži. – Koliko je mršava u licu, mogla bi mladu kozu poljubiti između rogova.

Kakò Martìn pàpa, takò Martìn càpa. – Kako Martin jede, tako Martin i kopa; misli se: oskudno jede, pa teško i kopa.

Kakò ší? – A ca ćeš da jê. – Ide nekako.

kantàti zêmlju – licitirati za seoske i crkvene pašnjake svake godine na blagdan sv. Josipa poslije podne, na seoskom trgu

Karnivuâ, ki je žito pužbljuâ. – Ovako bi se govorilo za lutku koja simbolizira karneval.

Katarîna Karšivûn, du Bužića mîsec dûn.

Ki càpa, càpa. – Tko uhvati (uzme), njegovo je.

Ki ga ùja, ùja. – Tko je ugrabio, ugrabio.

Ki ìma hêr, ìma sína i hêr. – misli se na zeta

Ki je bližje ultuārà, bòlje mîšu cùje. – Tko je bliže oltaru, bolje čuje misu.

Ki mi je nuçuâs cinî dispèti na dvôru, tàmò sú in divôjke uvdê. – Čà ćeš kad niši uštajunuâna. – Pok. Aurelija, da joj je netko napravio nered u dvorištu, a barba Justo će nato da je zrela, a inače nije ni bila udana.

Ki nêće bubù, gòre njimù. – Tko ne voli jesti bob, gore njemu.

Ki nòši, ûn ni pròši. – Ako uzmeš sve što ti je potrebno, nećeš imati problema.

Ki puî tûju kukušicu, neka švujù vêže za nužicu. – Ako si počašćen, budi spreman uzvratiti.

Ki še cûva, i Bòg ga čûva. – Tko se čuva, i Bog ga čuva.

Ki ud ubêda hruâni, vicèrati kuâni. – Tko sakrije dio ručka, namjera-va večerati (teta File Fruanicina).

Ki umî, njimù dvî. – Tko umije, njemu dvije.

Ki žadîra, ûn pubîra. – Tko izaziva, izvuče deblji kraj.

Ki žuâdnji na gajëtu dôjde, krîvo višlò ga dupàde.

Ko cuâ ricês, va zlò upàdaš. – Najbolje je šutjeti.

Ko da je š paranguālâ pubìga. – Kao da je vragu ispod nogu pobjegao.

Ko da še u carvô Bôga mòli. – Oskudno (najčešće se misli na loš ulov ribe).

Ko kumuârù znèmeš nôge, tô ga nî. – Ako komarcu izvadiš noge, više ga nema.

Kô lîpo mèšto naš je dupàlo. – Poslije onog rata u selo su dolazile ekipe za prikazivanje filmova. Ovaj put se film prikazivao u Lukinu dvoru. Ljudi su zauzeli svoja mjesta, a nekoliko starijih žena sjelo je na zidić ispod ekrana, dakle licem prema projektoru.

Kolo kolo, bit će pir, plesat ćemo svi u sir, bit će slatkih kolačića i medenih pogačica, a mi ćemo cîncile. – dječja pjesmica

Kòlo kòlo, isulànca, bàbinoga jànca, kî po pòlju tànca, ìma rùšu teklicù, poželènu šmokvicù, šmokvicà še zelenî, a mî ćemo cîncile. – dječja pjesmica

Kômu je vò?! – Koristi se kod dijeljenja ulova ribe. Naime, na upit gazde, skriveni dječak izgovara ime.

Kômu je v rucìci, tômu je v gužìci. – Bolje je biti bliže nekom probitku.

Kômu škòda, tômu jòh. – Kome šteta, njemu nevolja.

Ko na picèno mēšo. – Sa zadovoljstvom, vrlo rado.

Ko na ragātu. – za brzanje u poslu

Ko na vêšlimin. – Kao na iglama, napeto.

Ko pu lõju. – za uspješnost u poslu

Ko žàboga. – Teškom mukom, na jedvite jade.

Krûli mi tarbùhu. – Krči mi u crijevima.

Kuâšno, ma cuâšno. – Kašnjenje se isplatilo.

Kuâ zvirîna je vò! – Pogrdan naziv za blago, ovce, koze.

Ku facîndu mi je ucinî. – Napravio mi je veliki nestašluk.

Kukumbè, mârke šu mi prešèlè! – Ovako smo govorili, tukući se šakom po prsima, kad bi se najeli bobica ploda mirte. Naime, te bobice bi nam strašno presjele.

Kukurîku, bàba je šla na Rîku, kûpila je žîkvu za muâloga Mîku. – U mojem djetinjstvu rado slušana šala.

Kûlaf je na žmòrac špòrak, grûbo vrîme će. – Morska pučina prema zapadu je tmurna, loše će vrijeme.

Kulumbuâr je kulu mišeca, vèli vètar će ucinîti. – Krug je oko mjeseca, veliki će vjetar zapuhati.

Kumpîrî štujû barâki, oli na šufîtu, a bìguli kridînci, nî za niš. – Smatra se da je tjestenina dragocjena.

Kurènat ko bàjšter, a ûn va purtèlu fišcuâ. – Jaka morska struja, a on na pramcu zviždi (Šime Maračić za sina).

Lâfko je zuâte, tibî i òlovo plàva, a minî nâjke šûvar. – starija osoba nekoj mlađoj

Lîpa kûca priž ugnjà. – Tako kaže pok. Vîcè, zvana Buâca, koja je i sama bila bez ognja u kući.

Lîva rûka prošî, ki ni duâ, pòjti će pakuâ. – dječja pjesmica

Ma je li jèj bì divêr tô rèçi? – Nije bio dobar način tako joj to reći.

Ma kadè će vâ vòjska îšti, ma kadè će vî ljûdi špàti? – **Ma cà kadè će îšti, ma cà kadè će špàti, rècte vî minî kadè će unî šràti?** – Ide talijanska okupacijska vojska, ide. Jedan Iščanin pita gdje će ta vojska jesti, drugi gdje

će ta vojska spavati, a barba Mate Babajko kaže: Što gdje će jesti, što gdje će spavati, recite vi meni gdje će oni obavljati veliku nuždu?

Ma kakò šì fūrba! – Kako si lukava!

Makarûn kanôć. – Tako se kaže djetetu.

Ma kî mē je nò zbušivuâ? – Starija žena kad ju je na dolasku poljubio sin.

Ma kô vrîme je vò – cà će vò šusvîta?! – Što će ovo smak svijeta?!

Malicijôz je ko dijäva. – Jako je sumnjičav.

Mälo šan še prišvîlji. – Obukao sam bolju odjeću.

Mäma, vò mi je gušpudarîca. – Dijäva, îšta iräfa. – Došao Mirko Levačić kao pomorac jahtom na Ist, a s njim je bila i vlasnica jahte, koju je predstavio svojoj majci Danici. Kako je vlasnica bila jako mršava, a još i visoka, Mirkova majka je kod upoznavanja rekla da je prava žirafa. Nezgodna situacija, jer iščunski naziv za tu životinju gotovo je isti francuskom.

Marète ko küće. – Valovi su visoki kao kuće.

Marîja je slä Türtulu ufcûn i vîdila vîše ljûdi, po ih je pitäla, kî šte vî, a unî šu rêkli da šu rîbari. Nuâto unä guvòri: A juâ šan mišlila da šte unî vräjji partizäne. Invèce tô šu bili partizäne. – Početkom rata žene su se bojale partizana, i općenito vojske, pa su se oni zato predstavili kao ribari.

Marîja ljûta, däj pitrölja vnûtra! – Koristi se kao poticaj pri loženju vatre.

Mäša me îmaš cēnē. – Držiš me za budalu.

Mäteri me vòž! – Vozi me na Tramerku! (smatra se da je ona pogodna za ribolov).

Mihuvîle, rēc tî minî, kû štajûn še kamînja nuâjbòlje dūbû? – **A rēc tî minî, Ūnte, kôga mišeca še nuâjbòlje cînu pidicijūni?** – Unte zlobno pita Mihuvila za kamenje, a ovaj mu vraća na isti način, budući da je Unte bio sklon podizanju sudskih tužbi.

Mir kući ovoj. – Niti ga je bilo, niti će ga biti. – Svećenik na ulazu u kuću i pok. Lungo kao domaćin.

Mišićina kàkoj dūn, švéti Mikūla kapitūn. – Misli se na ugodnu noćnu plovidbu.

Mōga bi še va njēga (njū) fidāti. – Nije ti on (ona) pouzdan

Mōga bi uvdè žgubiti takuīn, šūtra bi ga na krīžū nuāša (iron.) – Dubrila Smoljan kad je vidjela koliko ljudi ima na košarkaškom turniru. Naime, nekad je bio običaj nađenu stvar objesiti na križ u crkvi.

Mōga bi za njīn špuāg filivāti. – Mogao bi za njim propuštati konopac (misli se da ide sad ovamo, sad onamo).

Mōj ūvo je suā Žāgreb urèditi štuāt. – Barguljka za sina Ivu, da je išao u Zagreb urediti državu.

Mōj muāli je dibòtu usèdī, a jòš še nī pāmėti dubāvī. – majka o sinu

Mōj Šīmè je Tèploj Mèriki, Montevidèu, blīžu Kalifòrnije. – Tako kaže Šimina žena.

Mōre duālo, mōre vāzelo. – Od mora se živi, ali ono može biti okrutno.

Mōre li še dālje?! – Ajme meni, još i to!

Mōre te puīlo! – bezazlen izričaj, blagi prijekor

Mōre te sòvalo! – bezazlena izreka

Mōre te žmalàlo! – 1. Ajme meni, što si to učinio; 2. Vidi ti njega, kako je zgodan.

Mō, šilna župā je dōšla šilò. – Mnogo ljudi je došlo u selo.

Mō Šīme, kakò ti je līpa tuā bròškva. – Őće, òće, ca je ðivlje, nēće bīguli. – Šime Babajko nekoj ženi

Muājjo mōja, kāmò ću?! – Ajme meni, što ću sad?!

Muājo mòja, òcelimo škampàti?! – Majko moja, hoćemo li izbjeći opasnost?! (često zbog lošeg vremena)

Muāla bruājà – šaljivi naziv za dijete

Muāla, nuājdi mladīca sīlā, a ne furēšta. Ūn će te privàriti. – Tako je to nekad bilo.

Muāli, cà ću ti dàti, šolijuāje?! – Označava bilo kakav dar. Često se koristi u karnevalskim običajima.

Muāli, nimōj žapubukàti! – Mali, nemoj pasti!

Muāli, ni punjòr sù tōga židīca! – Mali, nemoj pasti s toga zida!

Muāli, pīti še napīj! – Mali, napij se vina!

Muāli, tō će dōjti na plàc. – Nakon te igre može doći do plača.

Mùc tudè! – Šuti!

Mukujdubà da sī dōsa! – Već je i vrijeme da si došao!

Mùku nīši snāžan. – Veoma si neuredan.

Mùku nī špōmljo – mùku nī kujōno. – za čuđenje

Mùku sī dubrò dilikuāt. – Ovako Artemija i Ilda kažu Pravdu. Naime, Pravdo je bio nemiran spavajući između njih, a one su bile debele kao dvije bačve.

Mùku sī dubrò prünt. – Uvijek si prvi kad se nešto događa.

Mùku ti, tuā vēšta nī hantavà. – Ajme, što ti je lijepa ta haljina.

Muluāj ga, ūn sūāmo bumbīzuā. – Pusti ga, on se samo nameće govorom.

Munjâto, ištulivi munjâto! – Luđak, pravi luđak!

Murnuār pīse mäteri da sù sād ž bròdun kadè je tiplò, a undà da grèdu tàmo kadè je žimà. – Jadan, uopće nije znao ni gdje su, ni kamo idu.

Muškatê, ni grê va maštê. – Grožđe muškat je veoma ukusno, pa se kao takvo uglavnom jede.

Nà, bàra tè! – Čuđenje Zuaka Levačića nakon što mu je konobar donio čaj. Naime, Zuako nije znao čitati, pa je konobaru na karti prstom pokazao bilo što.

Nàbo šan še na zdraću ud škarpûna, neka ide kvrâgu Hôdiljova škûna.

Nahluâjen šan ko bëštija. – Strašno sam prehladen.

na inglêza – način skoka u more (rukama obuhvativši noge)

Na kamen sjela Anica, Anica, i češlja duge kose, kose, i stala gorko plakati, plakati, jer moram sutra umrijeti, umrijeti. Na nebo pošla Anica, Anica, na nebo pošla Anica, Anica, na zemlji osta stolica, stolica, na zemlji osta stolica, stolica. – Ovako su pjevušile djevojčice preko školskog odmora.

na kulumbuâr – dječja igra novčićem

Nà, màlo môre! – Sipe Pualjov kad je gotovo pao preko kamena, a to je bilo na Prisligu.

Nà, màlo nîs puâ môre, guvòri Lûngo na gajèti. Ûn drùgi guvòri: Nikuntuâ, tí bi duštuâ. – Lungo, što i sam nadimak znači, bio je veoma visok čovjek, pa se ovaj drugi našalio kako njemu ni onako ne bi bilo preko glave, iako su bili na otvorenu moru.

Nànu šmo žakupàli (fig.) – Ovako se kaže nakon završetka svih radova oko berbe grožđa.

na pijûmbo – način skoka u more (na noge)

na purcijûn gòdišć – u odnosu na godine

na tàne – dječja ženska igra – školica (papačka)

na tarbùsicu – način skoka u more (na prsa)

Nà tibi, nibòre, ca minì ni mòre. – Evo, jadniče, tebi, što meni ne može (misli se na odjeću)

na tûje spàle – na tuđ račun

na uguārci – dječja igra morskim pužićima

Nà, vò su ti ròzi, ki ti v òci uprù! – Evo ti rogove, dobro otvori oči!

Nèće jej tûci lùk pu gluāvì. – za osobu koju se smatra pametnom

Nèće mu še pètoh s kùće ubiti. – za nekoga koji u životu nije ništa stekao

Nèćeš priž gārta. – Nema straha, jako dobro ju se čuje.

Nèćeš ti zinskuā gluāvà. – negativno mišljenje o nekoj ženi

Nèćeš tō lakè. – Obično tako kaže osoba koja je zamoljena da nešto ili nekog podigne s poda.

Nètomarno ši tō ucinì. – Površno si to napravio.

Ni bì duā! – A što si škrt!

Ni bì ga ni z bubà zinjuā. – Toliko je bezvrijedan da ga ne bi ni iz vrta potjerao.

Ni bì mù dròb va rākovici ôpra. – za nekoga tko od jela ima veliki trbuh

Ni bì še pricipituā. – Moraš se zabrinuti.

Ni bì še šibišuā. – Preпустiti se očaju.

Ni bì še ubi, a bi udgūšta. – Ajme meni!

Ni bōjše nè. – Naravno, sigurno.

Ni bōjše nè, švè mu šamiljuā. – Sve zna napraviti.

Ni bōjše nè, ūn vòli cizgati. – Draga mu je kapljica.

Ni bù ni bunôra. – Proći uz koga bez pozdrava.

Ni cancuâj! – Ne izazivaj!

Niç sí zmafaruâ. – Nešto si ušicario.

Ni dâti še kuâru. – Ne prihvaćati savjete.

Ni dâti še šôto. – Ne dopustiti da te netko ponižava.

Ni dôša! – Vidi ti njega, što nisi ostao kod kuće!

Ni drûge. – To je jedino rješenje.

Ni dubrà pugàca pripicèna, ni divôjka povraçèna. – Nije dobra prepečena pogača, ni djevojka koja bi se nekome obećala, pa ne bi, pa onda opet bi.

Ni gluâša, ni glašnîkâ. – Kao da je propao u zemlju.

Ni guvôri, ni marmôri. – Nije ga ni čuti.

Ni hîti, ni pîće du nôći. – Ne brzaj, još je dugo do noći.

Nîkad jê, nîkad nî. – Nekad ima, nekad nema (kaže žena i jede bakalar dok joj je muž na odru, a ljudi joj prigovaraju jer ga nema dovoljno).

Nima dida ni vode. Pošla ga je iskati, našla ga je pod plotom gdje se igra s djevojkom.

Nîmamo f kući têbe Bôže. – Ništa nemamo u kući.

Nîma nâjce dûha. – Nema nijedne osobe.

Nîma ni krîžâ. – Odnosi se na neimaštinu.

Nîma tízuākâ du livuākâ. – Nema težaka do livaka.

Nîma tûnca biž zigûnca. – Ne može to bez njega.

Nî mi nog tûgâ. – Baš me briga.

Nî mi têbe. – Ima toga i kod mene.

Ni mòre še šiditi na dvì katrìde. – Ne može se sjediti na dvije stolice.

Ni mòrin ti dàti, aš ih ìman tòčno trinàjšt. – Razgovor između dva prijatelja, a radilo se o golubima.

Nì na mòj mòd. – Nije kako bih ja htio.

Ni pìj vòdu, pìva še napìj! – Nemoj piti vodu, nego se napij vina!

Ni pricìraj še tùštoj jùhì! – Nemoj stalno nalaziti primjedbe!

Ni pužnìvan te, òci su mi pumùceni ko grùgu. – Ne prepoznajem te, jer su mi oči pomućene kao ugoru (Zamarija Smuljanjov Peru).

Ni rècte ti trè. – A što ti se ne smije ništa reći.

Ni škùka, ni mùka – Nikakvih vijesti od njega.

Ni štàlo, ni pàlo. – Govoriti nerazumno, bez veze.

Ni švàko žlò za žlò. – Zlo se može pretvoriti u dobro.

Nì va njèga vìre, ko ni mòru mìre. – Nije u njega vjere, kao ni u moru mjere.

Ni žadìraj! – Ne izazivaj!

Ni za lik nìman niš. – Nemam baš ništa.

Nì zuāmùn da je pulicìja na Mùlu. – Nije policija ni za što na vezu.

Nognàculu je zmajkuâ. – Iz čista mira je nestao.

Nuâjbòlje da ne. – Naravno da hoću.

Nuâša šan te na fatù. – Uhvatio sam te u nedjelu (obično kod krađe grožđa i sl.).

Nuâša šì crìkvu kadè ćeš Bòga muliti. – A što ti ja jadan mogu dati.

Nùko me murbuâj su tìn. – Nemoj me time udariti.

Nũko mi funduāj òko, ca ćeš kad ih je dupijũ. – Nemoj mi oštetiti oko, znaš da ih nemam previše.

Nũni, nũni, Rumãno, da bi vèli zřèsa, mãteri bi kòtulu dunèša, švòme òcu pìpicu tabàka, a šeštrĩci pãrštèn ud žluãta. – Majka sinu Romanu.

Òćelimo cipãti? – Hoćemo li ždrijebati? (obično kod dijeljenja kuće).

Òćelimo še šalvãti – škapulãti? – Hoćemo li se spasiti? (obično se misli na loše vrijeme).

Òćeš kulacić? – Ma jesi li ti baš tako pametan?

Òćeš tĩ minĩ sũtra jòpet razbiti gluãvu. – Stipe Padalinjov je Ćelu kamenom razbio glavu, pa mu je Stipina mama u znak pažnje dala kruha i marmelade. Nakon toga je Ćelo rekao Stipi: Hoćes li ti meni sutra opet razbiti glavu?!

Oli kòltru, oli batèlu. – Šime Babajko ženi. U nedostatku kućine za zaustavljanje prodora mora u malu brodicu koristio se i pamuk iz popluna, pa se trebalo odlučiti između popluna i brodice.

Oli tĩ, oli juã ća š hurã – Sipe Smoljan Tuka Lambaši, koji je na Božić u crkvi svirao violinu, a Tuki je to išlo na živce.

O questo, o niente. – Uzmi ili ostavi.

Òšpe mòja kuã šĩ òri i dõli, da gunã òri ž ulò użico špĩ. – Znakovito je da se glas *g* izostavlja na početku riječi, a da se pojavljuje tamo gdje ga inače nema.

Pãla mu je šikĩra va mēd. – Posrećilo mu se.

Palicuã ko š cĩpimin. – Otvorilo se nebo (misli se na kišu).

Parĩ mi še. – Čini mi se.

Pãrvi na mišu. – To mi je prva novost.

Pãrvĩ na paramĩje, pãrvĩ! – U Velikom tjednu, kad su zvona svezana, djeca su kroz selo pozivala puk na crkveni obred. Koristili su i čegrtaljke.

Pašjapàra (pašjavìra) ud ditèta. – za nestašno dijete

Pàž ca še cìni. – Vidi kako se pravi važan.

Pàž kakò je žapunijuâ. – Gledaj kako se je razbjjesnio.

Pàž kakò prauâ, ko da mu pègula ža pètàmin kīpī! – Gledaj kako trči, kao da bježi od prolivene kiseline!

Pàž kakò prašice grèdu gulè pu šilù! – starije žene kore mlade

Pàž kakò prižīra. – Vidi kako gleda dok mi jedemo.

Pàž kakò še škivuâ pumòci. – Nije baš prvi kad treba pomoći.

Pèro, žuâc ni iš? – **Īman fazòla ž ljûta, po cèkan da še škûri.** – Bila je to večera na moru. Pero je čekao da se smrači, jer mu je grah bio pun žižaka.

Pīta Filè Buâcu žuâc nī slà crīkvu, a unà guvòri, žuâto ca je danuâš Vandèlje pu unòmu mujêmu jàdnomu. – Evandjelje je bilo po Marku, a to je ime njezinog pokojnog muža (teško joj je bilo čuti spominjanje muževa imena).

Pītaju Šlāvīca: Őceš li tī š nàmin sùtra na škòlj na kàleba juâja. – **Ne, miñ je čàca rèka da smo mī i šàd na škuljù.** – Ideš li sutra s nama na otok brati galebova jaja? – Ne, meni je otac rekao da smo mi i sada na otoku.

Pīta pòp barba Jàkova kàmo grè, a ûn mu udguvuâra: Šàd nīkamor. – U doba praznovjerja, ako sretnoš svećenika, odustaješ od ribarenja.

Pīvaj tī, pīvaj, juâ cu pu švujù. – Govori ti govori, ja cu ono što sam naumio.

Plàce, da nīma nakatàce?!

Plàce mäter, plàce hécèr, kad bi nàpa pàla na nàšu muâlu, ubīlo bi ju. – Majka i kći plaču i govore što bi se dogodilo kad bi napa pala na njihovu unuku. U ono doba nape su bile veoma masivne i teške, ali je stvar u tome što one nisu imale ni napu, ni unuku.

Podne zvoni, Marija se sinku moli, prosti, sine, svome puku, za pre-gorku tvoju muku. – Ovako je govorila Luvija Smoljan kad bi se u korizmi oglasilo podnevno zvono.

Pô gruzdà, pô vrtinà. – za napola sazrelo grožđe

Pøj dõma, žagràb i duněš. – Nakon što su Antićovi razbili posuđen Matošin lonac, a budući da su bili imućni, jedan Matošin je rekao: Sad pođi kući i nemoj brojiti, nego samo zagrabi i donesi (mislio je na novac).

pøjti na špàš – otići na putovanje, odmor

pøjti v piléce – procvjetati, baciti sjeme (za usjeve)

pøjti vuâšću – propasti (obično se misli na usjeve)

pøjti za rükô – uspjeti u poslu

Pøj viti kô vrime je. – **Uârija širun duâje.** – Kako bi vidjela koje je vrijeme, osoba je zabunom otvorila vrata ormara gdje se nalazio sir.

Pøj ž Bõgun i ž blàgošlovun.

Põ silà liži. – Polovica mještana je u gripi.

Pošli Štargurine pu ubèdu inù ûru lèci. – Nakon blagdana sv. Grgura poslije ručka se treba malo odmoriti u krevetu.

Põsluh je švèta štvaâr. – Blažen onaj koji je poslušan.

Prašice, pu silù grèdu gulè. – Nije ih sram, po selu idu u kupaćem kostimu.

Pribûka ší še ko da luncijuâ. – Obukao si odijelo kao da je veliki blagdan.

pricirâti še tûštoj jühì – biti izbirljiv

Prija smo imili vèli vapôr za Riku. – Prije smo imali putnički brod za Rijeku.

Prîja su še vële pùpe s Tuâlije kluāvàle na srid nacînjene puštilje.
– Nekad su se velike lutke kupljene u Italiji stavljale na sredinu uređena kreveta.

Prîn je rudila. – Câ trî, kî će tô hruâniti, pòjte u Ciliština Ulfkinoga pu pùšku po ubijte tôga dijuāvla. – Šime Babajko je krivo shvatio *prîn* i *trî*, pa je tako reagirao.

Pruâvi šî šumar. – za osobu obraslu dugom kosom

Pruâzna vrića ni mòre štuâti impije. – Prazna vreća ne može stajati uspravno.

Pubîga je ko da ga je talunić žuâša. – Pobjegao je kao da ga je netko udario štapom.

Pûkla dabôgda! – prijetnja nekoj osobi

Pulîvaj, šampurîvaj, ma prîja ću ga îšti nog tî. – Ovako kaže kos, misleći na grožđe.

Pumàlo îj, neka više duruâ. – Jedi sporo, da više traje.

Pùno buâb, kilavo dîtè. – Puno stručnjaka, posao nikakav.

Pùno je bandîr priminî. – U svom je životu živio u više država.

Pû, pruâsuâc idûn, kadè pišuâs, nî te sruîn?! – Nîši tî zamiritàla vò šèutra natašcè vîti. – Nina Pociņjova i Ante Herman, kad su se sreli na Prislighu.

Pu Puâljuvu! – Tako se kaže ako je ulov ribe dobar odmah na početku dizanja mreža, parangala i sl., a nakon toga slab.

Puš mi gužicu, vakò ću. – Ne govori gluposti.

Pu Štruâzo je inò živo kripuâno. – Ispod Straže je jedno uginulo blago.

Puštulîci, natacîci! – za cipele

Reci ti meni kako bi ti skuhao govedu juhu. – Juâ bi vâže inù kòkoš i žahiti ju va pinjatu neka brumbuljuâ. – nepoznat izvor

Rëka je puâpa ki trî kljüci žakljuâpa neka nân duâštè inôga pètoha ki nuâjbölje kukuríce.

Rëkla je Ujênija da će bârzo finiti ràt. – Da Ujênija, nëćeš tí miništra zinà, a kadè jej je òfic?! – Mate Babajko i Ujenija, nakon što je ona prvi put vidjela prelet zrakoplova, pa je zaključila da će brzo završiti rat.

Ribarü sú mòkre gäce, za vicèru ni žnuâ ca će.

Riba tukuâ trî pûti plävati: va môru, va ùlju i va vînü. – Riba mora tri puta plivati: u moru, u ulju i u vinu.

Rosso di sera, bel' tempo si spera. – Večernje rumenilo neba znak je lijepa vremena.

Ruâci mi še. – Imam želju za nečim.

Rûka rûku mije, òbraž obadvije.

Rûke mu dârcü ko da šampurîva. – Tresu mu se ruke od starosti.

Šäd će balöta puâšti nûa me. – Sad ću ja biti optužen, iako sam pravedan.

Šäd juâ žnûn ca je njimü, guvöri Nêvo. – Ovako je rekao kad mu je mladi dečko pokrenuo motor, a on to zbog starosti nije mogao, premda je bio strojar.

Šäd kad šan še naraböta v mîni Mèriki, kad dôjdin dõma nëću niš ciniti, nog šuâmo dûšti i huđiti š kuvülün. – Problem je u tome što su oba ova posla jako teška i zahtjevna.

Šäd nâš kumbujôrno cëka grëncibuken. – Jutros nas čeka naporno veslanje.

Šäd ti je këla nâmeštu. – Sad si zadovoljan.

Šânta la Buârbara! – Za vrijeme grmljavine priziva se sveta Barbara.

Šćeto inà liputà. – Sve je baš kako treba.

Šćeto i něto šan jej rēkla. – Rekla sam joj jasno i glasno.

Šedi gūže kraj komīna, od tēbe nīma zlà pomīna. – Sjedni pokraj kamina, neće te ogovarati (odnosi se na djevojke).

Šēnja, šēnji. – Našla krpa zakrpu.

Šilna truāvà še naratàla. – Puno se trave naplodilo.

Šilni šušūr, a nājce kàpa. – Teta Jele je otišla u zahod kod kćeri Filipe u Zadru, povukla vodu u vodokotliću, čula šum vode i stavila sić ispod vodokotlića. Kako voda nije dolazila u sić, rekla je: Snažan šum, a u siću ni kapi vode.

Šīme, fruatar je šilū – muntānja še navīja. – **Šīme, crīkva je bila pūna zūpē – inà zinà će danuās biti lūpana.** – Šīme Babajko ženi: Planina se nadvila oblacima, jedna žena će danas biti tučena.

Šīmē guvōri: Tukàlo bi kūpiti lumbrēlu. A Dubrīla: Prīja ćemo kūpiti bićirīni. Nuāto Šīmē: Undà kad bude dažjilo, na gluāvu ćemo štāviti bićirīni. A unà njimū: Kad ti ki dōjde v kūću, dāj mu še napiti z lumbrēle. – Šīme i Dubrila

škurituād nibēška – tama nebeska

škūro ko v rugū – mračno kao u rogu

Šmardī mu tamjūn. – Ne voli ići u crkvu.

Šöldat lāje pu šilū: Luče, luče! Inà zinà guvōri: Nī Lūcē, ne, cā blējēs! – Za vrijeme policijskog sata talijanski vojnik viče: Svjetlo, svjetlo! A jedna žena je shvatila da on zove mještanku po imenu Luce.

Špuâr, muāla štvuâr, vèla zdèla, muāla vicèra.

Štāvi še je va puštilju. – Prepustio se očaju.

Štuāra kārpa štuāro je, kuncì trātiti škōda je. – Šteta je trošiti konac na staroj zakrpi.

Štuári grê kunòbu, šcuâp mu se žadîva, žinà mu ga udîva. – Starac ide u konobu, štap mu zapinje, žena mu ga oslobađa.

Štuári na juârbul. – Još je u njemu snage.

Štûmak mi je žabûšen ko hljîb. – Imam teškoća sa želucem.

Š tûnca na vicèru. – Što ćeš bolje od toga.

Šuâ je tarbûhun za krûhun. – Otišao je za boljim životom.

Šuâmo tî su tô pròvo nuâprid hòd. – Samo ti tako nastavi (iron.).

Šûbito bližu krâja! – Tako je govorio barba Justo, da mrežu treba početi bacati sasvim blizu kraja.

Šûh je ko bakaluâr. – Jako je mršav.

Šûma će ga znêti. – A kako će izaći na kraj (misli se na primanja).

Šûnce picê ko lagnjâ. – Sunce peče kao buktinja.

Šûtra ćemo žûbi na pulicu. – Kaže se kad neam hrane.

Šu vîn ću ti dàti pu rîlu. – S ovim ću ti dati po ustima.

Švâka me kušćica bulî. – Svaka kost u tijelu me boli.

Švâka šila za vrîmena. – Svaka sila je vremenski ograničena.

Švâka škûza nuâjde mûza. – Za svaku ispriku nađe se razlog.

Švâka štajônun. – Sve u svoje vrijeme.

Švâki dûn oli švâku mào, îšta facînta. – Često mi radi iste nestašluke.

Švè idûn ubrâž. – Kaže se za jako uzburkano more.

Švè takò. – A što možeš.

Švèti Ròko, nîc mi je pàlo v òko.

Šviruâka nabutuâka, ko ni bûdeš švirâti, gluâvu êu tî na tâk. – Puhanjem u jednu posebnu travčicu proizvodio bi se osobit zvuk.

Švî sù se ubrîtvâli, šuâmo nâša Êva nî. – Eva Rusinjova

Švuâh šî žakarunjûn. – Zapušten si.

Ta Dûme, kulîko gòdišć ìmate? – Jôh, šînko, ni žnûn, šuâmo žnûn da šan uduâvna. – Teta Dume nije znala kad je rođena, jedino da je to bilo davno.

Tâmo s Kòkovoga dvôra. – podrugljivo

Tâmo te šòldi rašpiraju. – Što ti novac pada s neba (iron.).

Tânto šmo škampâli. – Ipak smo izbjegli opasnost.

Tê hûhê! – Toga veselja! (iron.)

Tibî nîma šnâ. – Voliš početi raditi rano ujutro.

Tiplînjâ nibêška. – Nesnosna vrućina.

Tô êemo uciniti âjnc, cvâj, drâj. – Za tren êemo to napraviti.

Tô êemo uciniti ž lafkâ. – Napraviti êemo to bez poteškoća.

Tôga dubrà. – Čemu se veseliš.

Tô je bila švè inâ kartabijâanka. – Odnosi se na jako uzburkano more.

Tô je bilo: Bògu dûšu, Bòg jû nêće. – Misli se na nevrjeme.

Tô je bljûdna rîba. – Odnosi se na kvalitetnu ribu.

Tô je, ca je. – Tako je.

Tô je mâša mâlo. – To je jako malo.

Tô jê pirûn, žuâti makarûn. – Nije ona (on) dostojna (dostojan) njega (nje). Obično se ovo odnosi na mladića i djevojku.

Tô je pôko tròpo. – Malo je previše.

Tô je priku tikûćega. – To je previše.

Tô nî pu cištù. – Sve je to meni sumnjivo.

Tô nî pu žanuâtu. – To je nestručno obavljeno.

Tô nî žgòrega. – To nije naodmet.

Tô pîvo će te šamatàti. – To vino će ti udariti u glavu.

Tô še švè mòvi, po mòre utpuàšti. – **I tuvàru še òčas mòvi, ma mù jòs nî utpuâ.** – To ti se sve miče, po može otpasti. – I magarcu se rep miče, ali mu još nije otpao.

Tô sí ucinî di sette colpi. – To si napravio traljavo.

Tô sí ucinî ni ftù ni ftà. – To si napravio nikako.

Tô sí ucinî ni síbì ni švômu. – To si napravio loše, nikako.

Tramuntuâna, bùra parçuâna. – Nakon tramontane slijedi bura.

Trî kruālji, vija vija hòj! – Tako se na Sveta tri kralja poslije podne pjevalo uz kolo na seoskom trgu.

Triška bùka. – Tresla se brda, rodio se miš.

Tumù še višèl. – Nemaš se čemu radovati.

Turnuâ ti kònat tudè ciciràti. – Ne isplati ti se tu smrzavati.

Turnuâ ti kònat tudè še ubijàti. – Ne isplati ti se opterećivati se poslom.

Tutto a posto, niente in ordine – sve je na mjestu, a ništa ne valja

Túzno rìlo kô bi ìlo. – Izreka se odnosi općenito na nevolju, glad i sl.

Ubligûn šan drîvlju i kamînju. – Dužan sam na sve strane.

Ubûka sí màša širòke bragèše. – Postao si ohol.

Ubû sí stivàle ko da grèš pruāscà ubìti. – Obuo si čizme kao da ideš ubiti svinju.

Ucìn dubrò, puīj guvnò. – Umjesto zahvale doživi neugodnosti.

Ud drùge rùkê. – za stvar koja je već bila u upotrebi

Udubrà sí dōša vāmo. – Nije za dobro kad si došao ovamo.

Ud zlà dužnikà važmì òfcu biž mlìkà. – Od jednog dužnika uzmi ono što ti daje, premda u potpunosti ne vraća čitav dug.

Ugūnj ti še žagaši za martvā. – Vatra ti se skroz ugasila.

Ukrcago bacve, prodago vino i partigo za Gobrovac. – Ovakav je brzojav poslao jedan naš pomorac koji je trgovao vinom u Obrovcu.

Unà cùdo vòli tarukàti. – Ona voli ogovarati.

U naglòšti nī mudròšti. – U naglosti se možeš neprimjereno ponašati.

Ūnca fēbre, tō te nī. – Za zdravstvene probleme ne treba mnogo.

Undà ću te juā. – Ajme meni.

Undà Luce, cà ti še parì? – Bàra, priž gàrla, nìšū še piće nàblejali. – Teta Luce Catarina bratu Patriciju, kad ju je pitao kako je bilo slušati operu u riječkom kazalištu.

Ūn guvòri sūn sūbò. – Govori sam sobom.

Unì dubrò štujû – dobrog su imovnog stanja

Ūn ìma zluātne rùke. – On se u sve razumije.

Unì štujû pàrvi kruāj. – Stanuju jako daleko.

Ūn je dēbeloga ūha. – Nagluh je.

Ūn je dištuārdi. – Tvrdoglav je.

Ūn je farmašūn. – On je nevjerac.

Ūn je fuâlša munîta. – Odnosi se na neiskrenu osobu.

Ūn je na švôj môd (ŭn je švôga môda). – On je poseban.

Ūn je nišrića ud cuvîka. – On je nevaljala osoba.

Ūn je turlulù. – On je glupan.

Ūn ki je v Kukù ni bî piće puî. – Vice iz Dračevca u neimaštini, da bi joj muž koji čuva stražu na rtu Kok, puno pojeo. Naime, u to doba se čuvao telefonski kabel koji povezuje otok Ist i otok Silbu.

Ūn nî lâške rûkê. – On nije darežljiv.

Ūn nîma rigvuârda. – Nema on poštovanja.

Ūn ti je kuštiljîc. – On ti je osoba nagle ćudi.

Ūn ti je manjamùhte. – On ti je osoba koja želi živjeti na tuđ račun.

Ūn ti je pruâvi prôto. – Veoma je dobar stručnjak u svom poslu.

Ūn ti nî ruāvûn. – Nije pri zdravoj pameti.

Ūvik mù kandêle vîšu ž nušâ. – Stalno mu vise sline iz nosa.

Ūvik pîliš pu švujù. – Stalno isto ponavljaš.

Uvò je mòja beritâ, pokojnòga Jerićâ. – Luviji Brok.

Uvuâh je rêka da še na Mûlu urîši pruduâju, uvuâh je rêka da će kûpiti, uvuâh je rêka da nîma sòldo, uvuâh je rêka da će mäteri škrînju razbîti. Ne prav mâli piculîn, dàt ću tèbi fijurîn. – dječja brojalica na prste

Uvuâh tilîc nîma utròbice. – Tîli li, ni minî, ni tibî. – Ovako je rekla Antona Kosćinjova, kad joj je Mate Segarić u šali rekao da je tele bez jetre. Zapravo, jetra je bila namijenjena nekom drugom.

Uzuâ je Žamarîja Kòzulić rëci, nêce mu še pètoh s kùće ubîti. – Odnosi se to da nije ništa stvorio i ništa nema.

Va fõjimin je iština šuâmo unò bêlo ša štruānê. – U novinama je istina samo uno bijelo sa strane (Šime Babajko).

Va Kumáčovoj uštariji Šimè pîta: Kumpuâre, cà je tô krèvet citire ðinari? – Krèvet ti je puštîlja. – Juâ ću ih undà òdma kûpiti ðèset, guvòri Šimè. – Na krevetu je bila istaknuta cijena četiri dinara, pa je mislio da je to cijena kreveta, a to je zapravo bio najam za jednu noć.

Va mešàrnici ìma švâkakovih kòžíc. – Nepredvidiva je čovjekova sudbina.

Vàmo je tugà. – I kod mene je isto.

Va muâloj bòcici špirit štujî. – Obično se tako kaže za osobu niskog rasta.

Và rîba je šuâmo pljuc, pljuc. – Ova riba je puna kosti.

Và žvirîna ud ufcê će me ubiti. – Ovo čudo će me ubiti.

Vê, pecikòža je žîša. – Ovako bi rekao pok. Šime, zvani Kakilo, kad bi se žarko ljetno sunce pojavilo iznad brda.

Vèži tuvàra kadè ti gušpuðuâr ricê. – Veži magarca gdje ti gospodar kaže.

Viciruâš ćemo na Kòsovo. – Večeras ćemo ići na daleki, zah-tjevan ribolov.

Vîdin juâ kuâ ũra je. – Shvatio sam što se događa.

Vij je li vûnka dažjî. – **Jê, ko da carcuâci pišàju.** – Vidi pada li kiši. – Da, kao da cvrčci mokre.

Više juâ žnûn kad niš ni žnûn, nog tî kad švè žnuâš. – Više ja znam kad ništa ne znam, nego ti kad sve znaš.

Vjêko îj, nêćes šùtra. – **Pîtanje je.** – Tonica Smoljan Vjeki Smoljanu. Naime, Vjeko je jeo uštipke (frîte), ali je također napunio i džepove.

Vluâši ti huhurû ko da šî šùmar. – Pravo si čudovište.

Vò mi ni grê ni gòri ni dòli. – Ne volim ovo jelo.

Vò pîvo je nàgran. – Ovo vino je kiselo.

Vò su mi kunfèti za na Štruâžu. – U siromašno doba, ako bi tko imao koji bombon, čuvao bi ga za svetkovinu kad bi se išlo na brdo Stražu.

Vò su zuâdnji škòši. – Ovo je kraj (često se misli na lov lignji i sl.).

Vrîme će se zvaštàti. – Vrijeme će se pokvariti.

Vruâta su utvòrena pu švâ uštà. – Vrata su skroz otvorena.

Vù vèštu ću prinèšti za Bužić. – Ovu haljinu ću prvi put obući na Božić.

Ža platiti žarne, va vrićušić bi se štàvilo mào farmitùnà, oli cinìce.
– Za korištenje žrvnja vlasniku bi se u vrećicu stavilo malo kukuruza ili pšenice

Žapuntèci slàvu, ubìli su kràvu, kòmu crîvo kòmu dròb, našoj Lūci krîvi ròg! – Ovako je govorio barba Justo jer mu je sestra Luce bila udana u Zapuntelu.

Ža spruâve ti tò guvòrin. – Ozbiljno ti to govorim.

Ž dijuâvlun i lèto, i ki ga je v libru nuâša! – Dovraga i ljetu i tko ga je izmislio (zbog vrućine).

Žènte še, žènte, dîca! – Čuvši limenu glazbu na sprovodu Mati Levačiću, Ujenija je shvatila da je u selu neko veselje, pa je i rekla: Ženite se, ženite, djeco!

Žgubî je bušulu. – Skrenuo je pameću.

Ž jûtra je vîti ko vrîme će. – Po jutru se dan poznaje.

Žnèti še škùle. – Završiti školu, napustiti školu.

Žuâc, za bàbin kuluâc! – Zašto, za babin kolač. Odnosi se na pitanje koje ostaje bez pravog odgovora.

Žuâ me. – Što se mene tiče.

Žûti žutùju, carvèni putùju.

Žvòni, žvòni, a nî cuâ v rîlo kluâšti. – Cijelo jutro zvoni, a za ručak ništa.

SMOLJANOVE IZREKE I KRATKE HUMORESKE

Čitateljima *Čakavske riči* Ante Smoljan nije nepoznat. U dvobroju 44. godišta (2016.) objavio je tri priče, uz njih je dodao rječnik, a ja sam dopisao bilješku o autoru. Smoljan je poznati pisac *Rječnika govora otoka Ista* koji je doživio nekoliko izdanja. Naime, nakon svezaka iz 2013. i 2015. objavljen je još jedan prošireni svezak u vrlo maloj nakladi. Ante Smoljan nastavlja raditi dalje, pa su tako nastale i spomenute tri priče. Duboko vezan za svoj otok i njegov govor, prikupio je i znatan broj izreka i nešto kratkih humoreski poznatih domaćem svijetu. Svi su ti fragmenti akcentuirani, a i objašnjeni, da se razumije o čemu je riječ, a ponegdje čitamo i tko je što izgovorio i u kojoj prilici. Svi su ti tekstovi zanimljivi te osvjetljavaju život na Istu kao i mjesni jezični sustav. Ovdje nije donesen rječnik, jer za to nema prave potrebe, a za nas je posebno zanimljivo da Ante Smoljan unekoliko nastavlja svoj leksikografski rad. Iščunski leksik sad je već dobro poznat, ali su korisne i njegove dopune donesene na koji od mogućih načina.

Josip Lisac